

Source sheet for TGS S2, E20 "Must We Rectify the Problem that the בארץ Present מצוות התלויות Before We Can Return?"

- 1) והיה אומר רבינו חיים כהן דעכשיו אינו מצוה לדור בא"י כי יש כמה מצוות התלויות בארץ וכמה עונשין דאין אנו יכולין ליזהר בהם ולעמוד עליהם (כתובות דף קי ע"א, תובד"ה הוא אומר)
- 2) ודבר תימה הוא דהא איכא כמה מצוות שיכול לקיימן... ולמה לא יזהר בהן בארץ ישראל... ולית דחש להא דרבי חיים ז"ל (חידושי מהרי"ט, כתובות דף קי ע"ב)
- 3) לא מסתברא טעמיה... ומה שאמר דאין אנו יכולים ליזהר בהן, זה הדבר אין מובן אצלי. דלמה אין יכולין ליזהר? ומי הוא המונע? על כן אין להשגיח בדברים אלו (של"ה שער האותיות ק' – קדושת המקום ד"ה ומעתה)
- 4) שרי ליה מאריה, חס למימר הכי, פליג מר אמשנה וגמ' במילי דכדי, מאן הא דלא חש לקמחיה (הגהות יעב"ץ, כתובות דף קי ע"ב)
- 5) אמר רבי סימון בשם רבי יהושע בשלשה מקומות הסכים הקדוש ברוך הוא עם בית דין של מטה... ואלו הן שלשה מקומות. המעשרות ומגלת אסתר ושאלת שלום בשם. מעשרות מנין? לפי שלא גלו ישראל אלא על שבטלו את המעשרות. וכיון שגלו נפטרו מן המעשרות... כיון שחזרו בימי עזרא קיימו אותן מעצמן. מנין? ר' יוחנן אומר "ואת ראשית עריסותיכם." ואומר "ובכל זאת אנו כורתים." מהו "ובכל זאת"? אמרו: בין שאנו גולים בין שאנו עומדים, מקיימים אנו מצוות מעשרות! ומנין שגמר הקדוש ברוך הוא עמהם? שנאמר "על החתום"... חזרו ובטלו אותם. וכן מלאכי אומר "היקבע אדם אלקים וגו' ואמרתם במה קבענוך התרומה והמעשר." אמר רב שמואל בר רב יצחק בנוהג שבעולם הרב גוזר לתלמיד והוא עושה, שמא התלמיד גוזר לרב והוא מקיים? ואתם גזרתם עלי בשביל המעשרות וגמרתם עמכם. ואחר כך חזרתם בכם וקבעתם אותי ובטלתם אותי! (מדרש תהלים נו)
- 6) אמר רבי יהושע בן לוי שלשה דברים גזרו ב"ד של מטה... אחד בימי עזרא בשעה שעלו מבבל, ביקש הקב"ה להתיר להם את המעשרות. מה עשו? עמדו וגזרו על עצמן שיהיו מעשרין... שהסכים הקב"ה עמהם (תנחומא ויחי ח)
- 7) מעשרות מנין, דאמר רבי ברכיה בשם [רבי] קריצפה בעון תרומות ומעשרות גלו. שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן אמר פיון שגלו נפטרו, והם חיבו עצמן מאליהן (רות רבה ד, ה)
- 8) קראתי למאהבי הפה רמוני... רבי שמעון בר יוחאי פתר קרא בנביאי האמת, שהיו מאהבין אותי להקדוש ברוך הוא, הפה רמוני, שהיו מרמין בי ואומרים לי הפרישו תרומה ומעשרות, וכי יש תרומה ומעשרות בבבל, אלא בשביל לאהבני להקדוש ברוך הוא, הוא שיירמנה אומר הציבי לך צינים, הציני במצוות, שהיו ישראל מצניין בהם (איכה רבה א, נד)
- 9) ד"א ואבדתם מהרה – אע"פ שאני מגלה אתכם מן הארץ לחו"ל, היו מצויינים במצות; שכשאתם חוזרים לא יהיו לכם חדשים. משל למלך שכעס על אשתו, וחזרה בבית אביה. אמר לה: הוי מקושטת בתכשיטיך, וכשתחזרי לא יהו עליך חדשים. כך אמר להם הקב"ה לישראל: בני, היו מצויינים במצות,

שכשאתם חוזרים לא יהיו עליכם חדשים, שירמיהו אמר "הציבי לך ציונים" – אלו המצות שישראל מצויינים בהם (ספרי דברים פסקא מג)

(10) דבר אחר שמוני נוטרה את הכרמים אלו ישראל שגלו לבבל עמדו עליהם נביאים שביניהם ואמרו להם הפרישו תרומות ומעשרות אמרו להם כל עצמינו לא גלינו מארצנו אלא עד שלא הפרשנו תרומות ומעשרות ועכשיו אתם אומרים לנו שנפריש תרומות ומעשרות?! לכך נאמר שמוני נוטרה את הכרמים (אבדר"נ פ"כ)

(11) בעון ביטול תרומות ומעשרות שמים נעצרין מלהוריד טל ומטר והיוקר הוה והשכר אבד ובני אדם רצין אחר פרנסתן ואין מגיעין (שבת דף לב ע"ב)

(12) גלות באה לעולם על עובדי עבודה זרה, ועל גילוי עריות, ועל שפיכות דמים, ועל השמטת הארץ (אבות ה, ט)

(13) כרבי יוסי דתניא בסדר עולם (דברים ל) אשר ירשו אבותיך וירשתה ירושה ראשונה ושניה יש להן ושלישית אין להן וא"ר יוחנן מאן תנא סדר עולם רבי יוסי (יבמות דף פב ע"ב)

(14) השיב רבי אלעזר בן עזריה, בבל חוצה לארץ, ועמון ומואב חוצה לארץ--מה בבל מעשר שני בשביעית, אף עמון ומואב מעשר שני בשביעית... מצריים מעשה חדש ובבל מעשה ישן, והנידון שלפנינו מעשה חדש; יידון מעשה חדש ממעשה חדש, ואל יידון מעשה חדש ממעשה ישן. מצריים מעשה זקנים, ובבל מעשה נביאים, והנידון שלפנינו מעשה זקנים; יידון מעשה זקנים ממעשה זקנים, ואל יידון מעשה זקנים ממעשה נביאים (משנה ידים ד, ג)

(15) אמר לו המלאך: 'לא כך אמרת לי – 'וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך'?! מה עשה יעקב? לקח את מקנה קניינו שהביא מפדן ארם – מחמשה אלפים וחמש מאות... כשעבר לבא בארץ כנען בא עליו עשו מהר שעיר בזעף אף, זומם להרגו, שנאמר 'זומם רשע לצדיק' [תהלים לו יב]... ולקח יעקב את כל מעשר קניינו שהביא מפדן ארם ושלח ביד עבדיו ונתן לעשו... אמר הקב"ה: 'יעקב! עשית הקדש חול?!' אמר לפניו: 'רבון כל העולמים! אני מחניף לרשע בשביל שלא יהרגני!' מכאן אמרו: 'מחניפין את הרשעים בעולם הזה מפני דרכי שלום'. אמר לו הקב"ה: 'לא דיידך שעשית את עצמך הקדש חול... חייך כדבריד יהיה, הוא ימשול עליך בעולם הזה' וכו' (פרקי דר"א פל"ז)

(16) אמר רבי יוחנן רבותינו שבגולה היו מפרישין תרומות ומעשרות עד שבאו הרובין ובטלו אותן. מאן אינון הרובין תרגמוניא (ירושלמי חלה פ"ד ה"ד)

(17) ואני אומר כי אלו הם בני רבי חייא שנזכרו בתלמוד רובים פ"ק דחולין (ספר יוחסין השלם, מאמר שני ערך רובים)